

ΚΩΣ

Τι συμβαίνει σήμερα στις προσφυγικές δομές στα νησιά του Αιγαίου

Κ.Ε.Δ. Κω

Στο νησί της Κω υπήρχαν αυξημένες αφίξεις συγκριτικά με το 2021 από τα τέλη της περασμένης χρονιάς¹¹. Η Κλειστή Ελεγχόμενη Δομή (ΚΕΔ) της Κω βρίσκεται σε έκταση περίπου 90 στρεμμάτων, στην τοποθεσία του πρώην στρατοπέδου «Μακρυγιάννη», σε έναν λόφο στο χωριό Πυλί, 15 χιλιόμετρα έξω από την πόλη της Κω. Η ΚΕΔ εγκαινιάστηκε τον Νοέμβριο του 2021, **παρό** τις αντιδράσεις των κατοίκων και τοπικών παραγόντων για την επέκταση της υπάρχουσας τότε δομής. Για τη λειτουργία της έχει **προβλεφθεί** η δημιουργία γραφειακής υποδομής για περίπου 270 θέσεις εργασίας.

ΚΕΔ Κω	
Απόσταση από αστικό κέντρο του νησιού (χλμ)	15
Κόστος εισιτηρίου μεταφοράς ανά άτομο ανά διαδρομή	2,1€
Κόστος μεταφοράς με ταξί	20€

Σύμφωνα με την Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου¹², στις 9 Μαρτίου στην ΚΕΔ Κω υπήρχαν 53 ασυνόδευτα ανήλικα, 34 εκ των οποίων διέμεναν μέσα στην «ασφαλή περιοχή» (safe area), που έχει ονομαστική χωρητικότητα για 170 παιδιά.

Σύμφωνα με πρόσφατη **δημοσίευση** των οργανώσεων Equal Rights Beyond Borders και Terre des Hommes, οι συνθήκες στην «ασφαλή περιοχή» (safe area) για τα ασυνόδευτα ανήλικα είναι άθλιες και εξαιρετικά ανεπαρκείς, καθώς τα ασυνόδευτα ανήλικα έχουν περιορισμένη πρόσβαση σε σχολεία, ψυχαγωγικές ή φιλικές προς τα παιδιά δραστηριότητες και φυλάσσονται από προσωπικό ασφαλείας συνεχώς. Στη safe area έχουν μεταφερθεί ακόμα και πολύ μικρής ηλικίας παιδιά και μωρά που είχαν χωριστεί από τις μητέρες τους. Σύμφωνα με τη δημοσίευση, τα ασυνόδευτα ανήλικα δεν επιτρέπεται να βγουν από τη safe area και παραμένουν περιορισμένα εκεί για την διάρκεια της νομικής διαδικασίας, η οποία μπορεί να διαρκέσει αρκετούς μήνες. Παρόλο που υπάρχει γήπεδο μπάσκετ και δίχτυ, τα παιδιά μερικές φορές δεν μπορούν καν να τα χρησιμοποιήσουν, όπως αναφέρουν οι οργανώσεις. «*Ημουν δύο μήνες μέσα στη safe area μαζί με άλλα ασυνόδευτα ανήλικα. Δεν επιτρέπονταν να βγούμε από εκεί. Δεν υπήρχαν δραστηριότητες και το φαγητό ήταν κακής ποιότητας. Αισθανόμασταν σαν να είμασταν σε φυλακή*» λέει ο 17χρονος Khaleed* που πλέον είναι μαζί με τον ενήλικα ξάδελφο του, που έχει αναλάβει την κηδεμονία του, και διαμένει σε χώρο για ενήλικες¹³.

ΚΕΔ ΚΩ

Αφίξεις 1/1/2023-2/4/2023	620
Ονομαστική Χωρητικότητα	2040
Διαμένοντες στις 31/3/2023	876

Άνδρες (%)	59%
Γυναίκες (%)	19%
Παιδιά (%)	22%
Παλαιστίνη	52%
Λ.Δ.Κογκκό	9%
Καμερούν	9%
Σομαλία	7%
Συρία	6%
άλλες	18%
Όνομαστική χωρητικότητα "ασφαλούς περιοχής" για παιδιά	320
Ασυνόδετα Ανήλικα	50
Διαμένοντα παιδιά εντός "ασφαλούς περιοχής"	44
Όνομαστική χωρητικότητα Προαναχωρησιακού Κέντρου Αλλοδαπών (ΠΡΟΚΕΚΑ)	440
Διαμένοντες στο ΠΡΟΚΕΚΑ στις 31/3/2023	37

Υπάτη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες (+weekly snapshot 2/4/2023), Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου, Ειδική Γραμματεία Προστασίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου • Τα δημογραφικά στοιχεία είναι ενιαία για τα Δωδεκάνησα

A Flourish table

Σύμφωνα με την Υπάτη Αρμοστεία⁶⁴, δεν υπάρχει άλλη εναλλακτική επιλογή στέγασης εκτός από την αυτοστέγαση σε αστικό περιβάλλον στο νησί.

Εθελοντές/τριες παρέχουν μαθήματα ελληνικών σε χώρους εκτός της δομής. Επίσης εθελοντές/τριες παρέχουν ρουχισμό και άλλα είδη πρώτης ανάγκης και προσπαθούν να συνδράμουν με φάρμακα όταν υπάρχει ανάγκη.

Όσον αφορά την άτυπη εκπαίδευση των παιδιών, με βάση τα στοιχεία της ΑΡΣΣ⁶⁵, στα μέσα Μαρτίου 70 παιδιά φοιτούσαν στο Κέντρο Μελέτης και Δημιουργικών Δραστηριοτήτων – KEDU, στην Κω, το οποίο αποτελεί μέρος του προγράμματος «Όλα τα Παιδιά στην Εκπαίδευση». Οι ηλικίες των παιδιών που εξυπηρετούνται στο KEDU είναι από τεσσάρων μέχρι δεκαεπτά ετών. Παρέχονται μαθήματα ελληνικών, αγγλικών, φυσικών επιστημών, καλλιτεχνικών, καθώς και εργαστήρια ανάπτυξης κοινωνικών δεξιοτήτων. Σύμφωνα με την Υπάτη Αρμοστεία⁶⁶, με βάση τα πιο πρόσφατα στοιχεία που διέθεταν στα τέλη Μαρτίου (ενδέχεται να υπάρχουν αποκλίσεις), σε τάξεις ΔΥΕΠ βρίσκονταν περίπου 40 παιδιά (νηπιαγωγείο, δημοτικό και γυμνάσιο). Οι διαδικασίες εγγραφής έχουν ομαλοποιηθεί, ενώ ο αριθμός των παιδιών που παρακολουθούν μαθήματα σε τάξεις ΔΥΕΠ έχει αυξηθεί.

Μικρές ποσότητες φαγητού και προβλήματα διαβίωσης

Οι πρόσφυγες αναφέρουν κακή ποιότητα φαγητού και πολύ μικρές ποσότητες φαγητού αλλά και πόσιμο νερό⁶⁷. «Μας έδιναν μία φορά την ημέρα φαγητό και κάποιες φορές το πρωί μόνο ένα πορτοκάλι. Είχαμε φτάσει στο σημείο να πεινάμε» αναφέρει ο Καΐμ*, ένας 21χρονος Παλαιστίνιος που έχει λάβει καθεστώς ασύλου⁶⁸. Σύμφωνα με πληροφορίες που μας δόθηκαν από οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο νησί, η εταιρία catering δίνει τα δύο γεύματα της ημέρας και το πρωινό της επόμενης σε μία διανομή το μεσημέρι. Σημαντικές ελλείψεις αναφέρονται και στην παροχή απαραίτητου φαγητού για παιδιά. «Το προηγούμενο διάστημα έδιναν ένα λίτρο γάλα την ημέρα για κάθε παιδί, τώρα δίνουν ένα ποτήρι γάλα για κάθε παιδί. Δεν έχουμε πάρει μηνιαίο επίδομα και δεν έχουμε χρήματα να αγοράσουμε τρόφιμα» τονίζει ο Mahmoud* από την Παλαιστίνη, πατέρας ενός μικρού παιδιού⁶⁹.

Photo: Private

Κοινόχρηστη τραπέζα, που ενώ είναι έτοιμη, δεν έχει δοθεί σε λειτουργία

Επίσης, σύμφωνα με τις μαρτυρίες των διαμενόντων αλλά και τις οργανώσεις με τους οποίους συνομίλησε η RSA, τα πλυντήρια και οι κοινόχρηστες κουζίνες, ενώ υπάρχουν, δεν έχουν τεθεί σε λειτουργία. Αναφορές γίνονται επίσης για ελλείψεις σε ρούχα και παπούτσια. «Ήρθα τον Σεπτέμβριο και φοράω ακόμα τα ίδια ρούχα με τα οποία έφτασα. Όταν φτάσαμε μας έδωσαν μόνο σαπούνι και έναν υπνόσκαο» μας είπε ο Ahmed*, ένας νεαρός Παλαιστίνιος.

Τέλος, όπως προκύπτει από τις μαρτυρίες προσφύγων και αλληλέγγων ομάδων, ένα εξαιρετικά επείγον πρόβλημα στέγασης προκύπτει για όσους λαμβάνουν καθεστώς διεθνούς προστασίας και υποχρεώνονται να εγκαταλείψουν άμεσα την δομή. Πρόκειται κυρίως για μόνους άνδρες που στην ουσία μένουν άστεγοι, και προσπαθούν είτε να βρουν μία λύση ανάγκας συνγκατοικώντας με πολλούς άτομα στα διασπαστά διαμερίσματα της Κω και αναζητώντας σενάρια, είτε να μεταβούν σε άλλο πύλο της ΕΛΛΑΔας με τον ίδιο σκοπό. Οι

αναγκής συγκατασκευάσει, με πολλά άτομα στα συσπασμένα διαμερίσματα της Κω και αναζητούνται εργασίες, είτε να μεταφερθεί σε άλλη περιοχή της Ελλάδας με τον ίδιο σκοπό. Οι περισσότεροι καταφέρνουν να βρουν εργασία στα ξενοδοχεία όταν ξεκινήσει η [τουριστική] σεζόν τέλη Απριλίου, αρχές Μαΐου, σε δυσμενείς εργασιακές συνθήκες όπως άλλωστε ισχύει και για τους ντόπιους εργαζόμενους, κυρίως λόγω των εξαντλητικών ωραρίων. Έως τότε είναι σε πολύ άσχημη κατάσταση και σε συνθήκες αστεγίας, εάν δεν βρουν κάποια λύση μέσω γνωστών και φίλων» μας τονίζει εθελόντρια στο νησί.

Αναφερόμενοι αυστηροί έλεγχοι που παραπέμπουν σε καθεστώς φυλάκισης

Τα αυξημένα μέτρα επιτήρησης επικρατούν και στην Κω. Συγκεκριμένα, τα τουρνικέ με καρτανανγώστες που έχουν τοποθετηθεί και στις διακριτές ενότητες της δομής έχουν ως αποτέλεσμα κάποιες κατηγορίες διαμενόντων (όπως π.χ όσοι και όσες δεν έχουν καταγραφεί ή όσοι έχουν λάβει απορριπτική απάντηση στο αίτημα ασύλου τους) να υφίστανται περιορισμό ελευθερίας ακόμα και μέσα στην ΚΕΔ, όπως μας καταγγέλληκε. Καταγράφονται επίσης άσχημες και απαξιωτικές συμπεριφορές προς τους διαμένοντες και σημαντική έλλειψη σε διερμηνείες, κάτι που δυσχεραίνει σημαντικά την επικοινωνία μεταξύ εργαζομένων και διαμενόντων και οδηγεί σε εντάσεις. Λόγω των εξαντλητικών ελέγχων πολλοί διαμένοντες αποφεύγουν να βγαίνουν από τη δομή. Μάλιστα διαμένοντες ανέφεραν στην RSA ότι έχουν υποστεί ενδοσωματικό έλεγχο κατά την επιστροφή τους τα απογεύματα στη δομή στο πλαίσιο αναζήτησης ναρκωτικών ουσιών. Μάλιστα, μας είπαν ότι αυτός ο έλεγχος έχει γίνει και σε γυναίκες διαμένουσες με παρουσία γυναικών αστυνομικών. «Εμείς δεν έχουμε χρήματα να αγοράσουμε φαγητό και θα αγοράσουμε ναρκωτικά», αναφέρει ο Karim*^[10]. Τον συναντήσαμε στο κέντρο της πόλης της Κω την ώρα που περίμενε την οικογένεια του από τη Γάζα να του στείλει χρήματα ώστε να αγοράσει ακτοπλοϊκό εισιτήριο για να μεταβεί στην ενδοχώρα. Ιδιαίτερα έντονη είναι η παρουσία της αστυνομίας γύρω από την ΚΕΔ αλλά και μέσα στην πόλη της Κω.

Επίσης, ιδιαίτερη ένταση επικρατεί στην περιοχή όπου βρίσκεται η δομή, με τμήμα των κατοίκων και επίσημων εκπροσώπων να εκδηλώνει επιθετικά ανταντακλαστικά. Στα τέλη Μαρτίου ο Πρόεδρος της Κοινότητας Πυλίου, δήλωσε σε δημοσίευμα ότι η οργή των κατοίκων για την όλη κατάσταση είναι τόσο μεγάλη, που του λένε ότι, εάν δεν αλλάξει σύντομα, θα πάρουν οι ίδιοι τα όπλα και τον νόμο στα χέρια τους.

Δίπλα στην ΚΕΔ βρίσκεται το Προαναχωρησιακό Κέντρο Αλλοδαπών (ΠΡΟΚΕΚΑ). Πρόκειται για το μοναδικό ΠΡΟΚΕΚΑ που λειτουργεί στα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου, ενώ γίνονται μεταφορές εκεί από τις ΚΕΔ της Κω και της Λέρου. Σύμφωνα με μαρτυρίες που συλλέξαμε, οι αρχές ζητούν από τους νεοαφιχθέντες να καταστρέψουν τις κάμερες στα κινητά τους τηλέφωνα κατά την άφιξή τους στην ΚΕΔ προκειμένου να αποτραπεί η βιντεοσκόπηση εντός του ΠΡΟΚΕΚΑ.

Photo: Private

Ελλείψεις στην ιατρική περίθαλψη και τη νομική υποστήριξη

Στα τέλη Μαρτίου δεν υπήρχε ούτε γιατρός ούτε ψυχολόγος μέσα στη δομή. Παλαιστίνιοι πρόσφυγες ανέφεραν στην RSA ότι υπάρχουν γυναίκες ακόμα και σε προχωρημένη εγκυμοσύνη που δεν έχουν λάβει την απαραίτητη ιατρική βοήθεια. «Η γυναίκα μου είναι έγκυος. (...) Πήγαμε στο νοσοκομείο και έκανε εξέταση αίματος, όταν ρώτησε για υπέρηχο της είπαν να πάει σε ιδιώτη γιατρό. Αυτό που θέλουμε είναι να την δει ένας γυναικολόγος (...). Δεν θέλω να γεννήσει εδώ μέσα (...). Επειδή δεν έχει κάνει υπέρηχο δεν ξέρουμε ακριβώς σε ποιο μήνα είναι, υπολογίζουμε μόνοι μας» μας είπε διαμμένη στη δομή^[11].

Σημαντικές είναι οι ελλείψεις σε προσωπικό του νοσοκομείου του νησιού, με ό,τι συνεπάγεται για τον τοπικό πληθυσμό και τους πρόσφυγες που χρήζουν ιατρικής περίθαλψης. Το γεγονός ότι το νοσοκομείο της Κω δεν διαθέτει διερμηνεία δυσχεραίνει σημαντικά την επικοινωνία με τους ασθενείς. Η διερμηνεία είναι εξαιρετικά ανεπαρκής καθώς γίνεται είτε από ομοεθνή που συνοδεύει τον ασθενή, είτε με άλλη λύση έκτακτης ανάγκης. Λόγω έλλειψης ψυχιάτρου στο νοσοκομείο της Κω, ψυχιατρικά περιστατικά που αφορούν διοικητικά κρατούμενους μεταφέρονται, με τη συνοδεία αστυνομίας ακόμη και με χειροπέδες, στο Ψυχιατρείο της Λέρου. Επιπλέον, έχουν σημειωθεί περιπτώσεις όπου βαριά ψυχιατρικά περιστατικά στις διαδικασίες υποδοχής στην ΚΕΔ, αντί να παραπεμφθούν, γίνεται άρση «γεωγραφικού περιορισμού» και πρέπει μόνο τους να αναζητήσουν ιατροφαρμακευτική περίθαλψη σε άλλο μέρος.

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία^[12], οι ΜΕΤΑδραση, Ελληνικό Συμβούλιο Προσφύγων (ΕΣΠ) και PRAKSIS παρέχουν νομική συνδρομή μέσα στην ΚΕΔ: η ΜΕΤΑδραση με δύο δικηγόρους (μία θέση είναι επί του παρόντος κενή), το ΕΣΠ με μια δικηγόρο και η PRAKSIS (που παρέχει νομική συνδρομή σε ασυνόδευτα ανήλικα στην «ασφαλή περιοχή») με άλλη μια. Επιπλέον, η οργάνωση Equal Rights Beyond Borders δραστηριοποιείται στην ΚΕΔ με τέσσερα μέλη.

*Τα ονόματα έχουν αλλάξει για λόγους προστασίας της ιδιωτικότητας και ασφάλειας.

Σημειώσεις

1. Κατά τη διάρκεια του 2022, ποσοστό 30% των συνολικών αφίξεων έφτασε στα Δωδεκάνησα. Πρόκειται για το μεγαλύτερο ποσοστό σε σύγκριση με τα υπόλοιπα νησιά. ↑
2. Γραπτή απάντηση προς την RSA στις 16 Μαρτίου 2023. Η απόκλιση μεταξύ του συνόλου των ασυνόδευτων ανηλίκων και των διαμενόντων εντός ασφαλούς περιοχής αφορά σε χωρισμένους ανήλικους με πράξη ανάθεσης προσωρινής επιμέλειας. ↓
3. Συνέντευξη στην Κω, 21 Μαρτίου 2023. ↓
4. Στοιχεία από τη γραπτή απάντηση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, σε σχετική αλληλογραφία με την RSA, στις 16 Μαρτίου 2023. ↓
5. Γραπτή απάντηση της ΑΡΣΙΣ στην RSA στις 15 Μαρτίου 2023. Το πρόγραμμα συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, με τη στήριξη της UNICEF και υλοποιείται από την ΑΡΣΙΣ – Κοινωνική Οργάνωση Υποστήριξης Νέων. ↓
6. Γραπτή απάντηση προς την RSA, 23 Μαρτίου 2023. ↓
7. Η πληροφορία για τη μικρή ποσότητα φαγητού και νερού επιβεβαιώνεται και από αναφορές που έχει λάβει η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες από τους διαμένοντες της ΚΕΔ Κω. ↑
8. Συνέντευξη στην Κω, 22 Μαρτίου 2023. ↓
9. Συνέντευξη στην Κω, 22 Μαρτίου 2023. ↓
10. Συνέντευξη στην Κω, 22 Μαρτίου 2023. ↓
11. Συνέντευξη στην Κω, 22 Μαρτίου 2023. ↓
12. Ο.π., υποσημ. 4. ↑

Τι συμβαίνει σήμερα στις προσφυγικές δομές στα νησιά του Αιγαίου

Διαβάστε αναλυτικά για τις συνθήκες που επικρατούν σε:
Λέσβο, Χίο, Σάμο, Λέρο

Here you can find the publication in [english](#)

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Τηλέφωνο: +30 22711 03721
Fax: +30 22711 00466
Τύπος: media@rsaegean.org
Email: info@rsaegean.org

Υποστήριξη Προσφύγων στο Αιγαίο (RSA) 2023

Όροι χρήσης – πολιτική απορρήτου – Προστασία Προσωπικών Δεδομένων

[Έντυπο παραπόνων \(pdf\)](#)